

Komu koristi taka politika?

Zadnje čase smo se Slovenci, ki živimo znotraj meja republike Italije, še posebno pa tisti v tržaški pokrajini, znašli v izredno kočljivi situaciji, ki je navidezno nadvse nelogična in težko razumljiva spričo razvoja evropske politike zadnjih nekaj let. Slovenci smo dobili svojo državo, kar je vtilo ponos in življenjskega elana predvsem tistim, ki smo računali na večjo pogajalsko moč novonastale države, medtem ko smo bili prej odvisni od »Beograda«, kateremu pa ni bila kdove kako pri srcu naša usoda. Slovenija naj bi podprla naše zahteve, začela naj bi se tako nova era v odnosih med Italijo in naslednico podpisnice Osimskih sporazumov... Zgodilo pa se je rav-

ADRIJAN PAHOR

no obratno: od uradnega priznanja Slovenije naprej je Italija (bolje rečeno italijanski lokalni politiki, s katerimi baje sam Rim povsem ne soglašajo) začela s črtanjem ali s spreminjanjem že obstoječih sporazumov ali odlokov izvajati nekakšno načrtno asimilacijo, ki ji ni primerjave od konca druge svetovne vojne naprej. Ni dvoma, torej, da se je v politiki Italije do naše narodnostne skupnosti (in tudi do mlade države Slovenije) nekaj spremenilo, to pa verjetno ne more biti drugega kot sad neke dolgoročne politike razširjevanja svoje politične vplivnosti (ob podpori nekaterih, nam ne ravno nenaaklonjenih držav) na področja, ki so bila za Italijo zanimiva že od podpisa londonskega pakta med antanto in Italijo. Popisanega je bilo že mnogo papirja, poslanih nič koliko spomenic, protestov, opozoril, nekateri — med temi tudi današnji posamezni vodilni slovenski politiki — so bili mnenja, da bi bilo potrebno naš problem internacionalizirati. Veliko besed in obljub, konkretno pa nima mo še ničesar in, kot najbrž zgleđa, še dolgo tudi ne bomo imeli. Očitno postaja, da je za Slovenijo to vprašanje zdaj izredno delikatno, povezano indirektno z drugimi problemi, ki so zdaj prioritete narave.

V bistvu se torej ni spremenilo nič na bolje, kvečjemu na slabše; Slovenci v zamejstvu hiramo, za nameček pa si še sami kopljemo jamo. Kljub nepravilnemu in nedemokratičnemu volilnemu zakonu še vztrajamo z oddajanjem glasov italijanskim strankam (ki dobesedno tekmujejo med sabo, ka-

Ob 50-letnici padca fašističnega režima

Povojna Italija površno obračunala s črnim režimom

V nedeljo, 25. t.m., je minilo natanko 50 let od zrušenja Mussolinijeve fašistične strahovlade v Italiji. Do padca fašističnega režima je prišlo zaradi katastrofalnih porazov, ki jih je Italija doživljala med drugo svetovno vojno, predvsem v letih 1942 in 1943. Tedaj so zlasti angloameriški zavezniki z zmagami v Severni Afriki začeli neposredno ogrožati tudi samo ozemlje italijanske države. To so dejansko storili, ko so

ALEŠ BRECELJ

se 10. julija 1943 izkrcali na Siciliji in jo potem v nekaj tednih osvojili. Vojna, v katero so Mussolini in njegovi pajdaši s tako kriminalno lahkomišelnostjo pahnili povsem nepripravljeno Italijo, je bila izgubljena. Da bi rešili, kar so si domišljali, da je še rešljivo, so nekateri fašistični hierarhi, zbrani okrog Dina Grandija, vodstvo italijanskih oborože-

nih sil in kralj Viktor Emanuel III. 25. julija 1943 prisilili Mussolinija k odstopu. Še istega dne je kralj na ducejevo mesto imenoval maršala Pietra Badoglia, ki je italijanske državljane takoj posvaril, da se vojna nadaljuje (La guerra continua...).

Padec Mussolinijeve diktature so ljudje bučno pozdravljali po vsej Italiji z mogočnimi demonstracijami in z uničenjem simbolov fašističnega režima. V tistih vročih julijskih dneh ni bilo v javnosti nikjer več najti črnosrajčnikov. Nekateri izmed njih so se prelevili, najbolj zakrknjeni pa so se poskrili in tudi našli zatočišče pri nemških zaveznikih. Maršal Badoglio je skušal vladati z železno roko, obenem pa je na skrivaj in na prav levantinski način iskal priložnosti, da bi z Angloamerikanci sklenil premirje. Kako mu je to uspelo, najbolje kažejo dogodki ob 8. septembru 1943, dnevu kapitulacije Italije, ko so se italijanske obo-

Iz vsebine:

Izpoved Vinka Levstika
(str. 3)

Samo Pahor o dogajanju
v tržaškem občinskem svetu
(str. 4)

Tamara Blažina o Zavodu
za poklicno izobraževanje
(str. 6)

Jurij Paljk:
»Lekcija (iz) Bosne« (str. 7-8)

rožene sile in druge državne institucije znašle pred popolnim razsulom. Ni čudno, da so tedaj v krogih angloameriških zaveznikov v zvezi z Badogliom in njegovimi sodelavci skovali neologizem, in sicer glagol »to badogliate«, da bi označili dvoletnost, nezanesljivost in sposobnost ob-

Dostojanstven, a odločen protest

Vedno bolj neprikriti in zahrbtni poskusi kratenja manjšinskih pravic, ki jih je predvsem v zadnjih časih naša skupnost občutila na lastni koži, so v sredo, 21. julija, priklicali na Trg Unità v Trstu več stotin Slovencev in tudi nekaj demokratov večinskega naroda. Udeleženci so dostojanstveno, a odločno protestirali proti naraščanju

rasizma in šovinizma v Trstu, proti odstranitvi dvojezičnih tabel, ki so med drugim stale na zasebnih zemljiščih, in proti poskusu, da bi tržaški občinski svet še pred svojo bližnjo smrtjo prepovedal rabo slovenščine v rajonskih svetih. Manifestacija je potekala prav v trenutku, ko so svetovalci v občinski palači razpravljali o tem.

Prizor z manifestacije na Trgu Unità

(foto A. Breclj)

Zbrano množico so nagovorili Martin Breclj, pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti, Jacopo Venier kot predstavnik SKP in Ravel Kodrič za DSL. Na transparentih so bila napisana gesla o sožitju, sodelovanju in manjšinskih pravicah, npr. »Pravičnost večine je v pravicah manjšine«, »Italijanstva Trsta ni mogoče braniti z rasizmom« ali »V Trstu kot v Istri — dvojezičnost«. Tem tehtnim argumentom pa se je ob koncu manifestacije zoperstavila peščica fašističnih skrajnežev: ne z besedo, ker dejansko ne bi imeli kaj utemeljenega povedati — ampak s pestjo. Najprej so začeli izzivati, nato pa je eden od njih udaril v obraz udeleženca, ki je nosil italijansko zastavo, in mu povzročil lažje poškodbe. S tem neljubim dogodkom se je manifestacija na Trgu Unità tudi zaključila in udeleženci so tu ponovno dobili dokaz, da je treba v mestu braniti ne le manjšinske pravice ampak tudi zmago demokracije in strpnosti nad tistimi, ki znajo za uveljavitev svojih idej uporabljati le silo. Zgodovina je že pokazala, kam lahko vodi taka pot.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 29. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Vojna je obrt, kruta in egoistična; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Na bregovih Vardarja«, Primorci v Makedoniji med obema vojnoma.

■ PETEK, 30. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Števerjan '93; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 31. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Zlata Jurin: »Dedek, izmisli si pravljico!«; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Za črte, za bogove nad oblaki; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Živeti zdravo; 16.15 Glasba za vse okuse; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar).

■ NEDELJA, 1. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Andreja Gjud: »Lučka v ogledalu«; 11.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar); 17.00 Carlo Goldoni: »Mirandolina«. Komedija. Radijska priredba Frane Milčinski.

■ PONEDELJEK, 2. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Četrtna srečanja: dr. Kazimir Humar; 9.15 Otroški knjižni sejem. Napisala Lučka Susič; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Po južnoameriških vrhovih; 12.40 Slovenski zbori; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Znaš ta zadnjo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ TOREK, 3. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tihotapstvo, ropi, krivolovi in druga hudodelstva ob meji; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana.

■ SREDA, 4. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.40 Slovenski okteti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Bardo 1992; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

Povojna Italija površno obračunala s črnim režimom

◀■■■ ■
račanja plašča po vetru tedanjih vodilnih italijanskih državnikov.

Dogajanje izpred petdesetih let je vsaj do neke mere mogoče primerjati z burnimi dogodki, ki danes pretresajo italijansko javnost. Zaradi neverjetne razsežnosti podkupninske in drugih afer se je znašel na zatožni klopi skoraj ves italijanski vodilni razred, ki je upravljal državo zadnjih trideset let. Nepoštenost prevelikega števila politikov in tudi gospodarstvenikov je privedla državo v hudo in vsesplošno krizo, iz katere ni še videti pravega izhoda. Italija se tako tudi leta 1993 spet nahaja pred propadom nekega političnega sistema in mora čimprej izbrati pot, ki jo bo privedla iz močvare, sicer je v nevarnosti, da dokončno izgubi korak z razvitimi zahodnoevropskimi demokracijami.

So pa v primerjavi z letom 1943 vsem očitne bistvene razlike. Država ni v vojni, njeno ozemlje ni spremenjeno v bojišče, kjer se spopadajo tuje vojske in kjer obenem divja državljanska vojna, gospodarski ustroj je kljub globoki krizi neprimerno bolj krepak, italijanski državljani nimajo za sabo nekaj desetletij diktature, in ena izmed glavnih značilnosti vsake diktature je ta, da ljudi miselno pasivizira ali poneumlja. Ljudje so torej veliko bolj osveščeni in v precejšnji me-

ri tudi razpolagajo z inštrumenti, ki jih nudi demokratični ustroj, da lahko do neke mere pospešijo proces čiščenja in posodabljanja institucij. Ni pa ta trenutek brez nevarnosti. Veliko preveč je še takih politikov, ki se ravna po glagolu »to bado gliate«, ki bolj ali manj spretno prikrivajo svojo ne ravno neoporečno in nedemokratično preteklost in ki ribarijo v kalnem, da bi si ohranili pridobljene oblastne pozicije.

Kar pa v teh dneh precej preseneča, je sorazmerno veliko nepoznavanje dogodkov in razmer, ki so pred petdesetimi leti privedli Italijo v verjetno najhujšo katastrofo v njeni zgodovini. To se dogaja, kljub temu da so se ob tej obletnici po skoraj vseh sredstvih množičnega obveščanja kar vrstili pričevanja, spomini in tehtne analize o koncu Mussolinijevega režima. Vse kaže, da je povojna Italija samo površno opravila obračun s fašizmom in da je precej prizanesljivo gledala na obdobje dvajsetletne Mussolinijeve diktature, pa čeprav se je to končalo z izgubljenjo vojno. Takšno početje, ki je gotovo v marsičem sad povojnega ozračja hladne vojne, v kateri je Italija zaradi svoje lege odigrala važno vlogo, pa ni v ničemer opravičljivo.

Prav v tem ravnanju je po vsej verjetnosti treba iskati vzrok, zakaj politični dediči fašistične

stranke in režima, katere združuje predvsem misovsko gibanje, ponekod v državi in še zlasti pri nas v teh kriznih časih vedno bolj pridobivajo na veljavi. Tako so na primer sedaj na tržaški občini in pokrajini na oblasti odbori, ki jih MSI zelo pogojuje. Iz teh krogov stalno prihajajo pobude, ki ustvarjajo nasprotja med tu živečima narodnima skupno-

Teroristična atentata v Rimu in Milanu s smrtnimi žrtvami in ranjenci, samomori vodilnih podjetnikov in finančnikov, čedalje večje razsežnosti podkupninske afere potrjujejo, da se Italija zares nahaja v prehodnem obdobju in da je njena prihodnost tudi ovita v tančico negotovosti. Upati je le, da se ne postavlja v dvom veljavnost liberalno demokratičnega, parlamentarnega in pluralističnega sistema ter da to dogajanje ne vodi v kako pustolovščino, morda slično tisti, ki je je bilo konec pred 50. leti.

stima, po njihovi zaslugi se širita narodnostna nestrpnost in sovražstvo. Poleg tega se sedanje vodilne sile v Trstu bolj ali manj prikrito zavzemajo za revizijo obstoječih meja med Italijo in Slovenijo ter Hrvaško, in to v brk najrazličnejšim sporazumom, ki jamčijo nedotakljivost meja, kakršne so se začrtale po drugi svetovni vojni. Zanimivo je, da te zahteve podpirajo ne samo nekateri krajevni časopisi, ampak tudi vplivni vsedrжавni časniki. Ni videti, da bi se odgovorni pri teh medijih zavedali, kako se takšni in drugačni tukajšnji Mussolinijevi dediči obnašajo kot nadvse neodgovorni čarovniški vajenci. Bogve, kaj bi v istih medijih pisali, če bi kdo v Nemčiji po tržaškem in »julijskokrajskem« zgledu zahteval revizijo meje na Odri in Nisi ter vrnitev nemškega ozemlja, »ki je bilo krivično odstopljeno« Poljski in bivši Sovjetski zvezi. Zanimivo bi bilo tudi opazovati reakcije v istih medijih, če bi kak vpliven časopis na Dunaju začel nabirati podpise za revizijo tistega dela senžermenske mirovne pogodbe, ki je Republikli Avstriji vsilil »krivično mejo« na Brennerju.

* * *

V bolnišnici Nuovo sanatorio trestino v Ulici Rossetti so pred dnevi predstavili naj sodobnejši aparat za zdravljenjene nekaterih rakastih obolenj in sicer na prostati, jetrih in osrednjem živčnem sistemu. Kaže, da gre za naravnost revolucionarno napravo, kupili pa so jo v ZDA.

Komu koristi taka politika?

◀■■■ ■
tera bo bolj protislovensko naperjena), pri tem pa moramo še poslušati neverjetne izjave njenih slovenskih privržencev o nujnosti odprtosti in prijateljskega odnosa do večinskega naroda (res je bolje, da imamo kot edinega slovenskega zastopnika v deželni svet predstavnika na listi DSL, kot pa da bi volili vsi isto — slovensko stranko in tako dosegli bistveno več!!).

Propadajo nam osrednje in nevarniške ustanove, beri SSG, ZTT, Glasbena matica, itd., nihče pa ne ukrepa, da bi do tega ne prišlo. Zdaj — zgleđa — je uničujoči virus načel tudi naš šolski sistem z že znanim združevanjem ravnateljstev, krčenjem razredov, pa še bi lahko našteval; vendar zakaj ne bi tudi na tem področju sami pomagali italijanskim organom in ne uvajali tudi v naše šolske liste italijanščino ter s tem »izbrali pot svobode«, odprtosti in razumevanja do tistih dijakov, ki so iz mešanih zakonov ali celo do Italijanov samih (ti namreč že vrsto let s svoje strani uvajajo in spodbujajo dvojezičnost na vseh ravneh!). Kako bistroumni in daljnovidni so uredniki revije Nova pot, ki

so izbrali pot svobode in demokracije; človeka spominjajo na velika zgodovinska dejanja, kot je bila recimo ustanovitev OF... Zato slovenski dijaki pišite v italijanščini v slovenske časopise, morda se vas bo jutri kak italijanski časopis usmilil in vam objavil članek v slovenščini! Drugega vam ne morem svetovati, saj bi mene in še koga v nasprotnem primeru lahko ožigosali za nacionaliste, ozkoglede, »frustrance«, zakompleksirane zamejske bojazljivce.

Zato moramo po mnenju nekaterih vzeti kot normalno dejstvo, da naši ljudje — Slovenci — govorijo med sabo, tudi če so sami, raje italijansko, v javnosti pa ob prisotnosti Italijana seveda obvezno in izključno italijansko. Kako bi tudi ne počeli tega, ko nam dajejo zgleđ nekateri naši kulturniki, prosvetni delavci in verski voditelji, ki govorijo zbranim poslušalcem po večini Slovincem samo ali pretežno v italijanščini, saj moramo biti mi tisti, ki bomo naredili prvi korak do zblizanja, spoznanja drugačnega, vplivnejšega. Sadovi te tako pametne politike so že vidni in so res nadvse pozitivni in spodbudni!! Kar tako naprej!

Hotelir, vitez turizma, gospodarstvenik in politični emigrant

Izpoved Vinka Levstika (1)

Vinko Levstik

Vinko, povej, prosim, odkrito, zakaj si oddal »Bled« in se odločil za goriški »Palace«?

Takrat sem po 25 letih bivanja v Rimu želel napraviti preobrat tako v svojem življenju kot v svojem poklicu. Pred sabo sem imel dve jasno začrtani alternativni: ali iti v Švico, kjer naj bi skupaj z nekim Slovincem — političnim emigrantom, takrat že lastnikom pol banke — po načelu 50% in 50% odpela banko za emigrante po svetu. Bančni posli so me namreč vedno zelo privlačili; ali ustanoviti družbo »Euroslav-Reality ali Evropsko slovensko stvarnost nekje v Trstu ali Gorici z namenom, da povežem vsa podjetja, ki so last Slovencev po svetu, z domovinskimi in nudim možnost sodelovanja med njimi.

Ravno ko sem se pripravljaj na te usodne odločitve, me je v hotelu »Bled« obiskal g. Borut Leban, takratni in tudi zdajšnji upravitelj Kmečke banke v Gorici. Med prijetnim kramljanjem v moji restavraciji sem mu zaupal svoje načrte in osupnil je ob novici, da sem »Bled« prodal. Še vedno presenečen me je takrat opozoril na izjemno priložnost, ki naj bi se ponujala v Gorici. Ravno takrat naj bi se prodajal najlepši in največji hotel, to je »Palace Hotel«, ki naj bi bil v stečajnem postopku. Rekel je, da bi bila ta stvar kot nalašč zame, ker me rojaki v Gorici poznajo kot zavednega Slovence, zato naj možnosti za nakup hotela ne izpustim. Ves vznemirjen je dejal: »Veste, kaj bi to pomenilo za slovensko manjšino? Najlepši, največji, centralni mestni hotel bi prešel v slovenske roke.«

Priznati moram, da je g. Leban zaigral na tisto struno, na katero sem najbolj občutljiv — »slovenstvo«. Odpotoval sem v Gorico, obiskal hotel in se začel pogajati.

Kmalu so se pojavile tudi prve težave. Ko se je v Gorici razvedelo, kdo je kandidat, ki naj bi kupil Palace Hotel, so se s strani večinskega naroda začeli veliki pritiski na javne ustanove. Istočasno so se ustrašili tudi goriški slovenski levničarji, ki so mi skupaj z režimskimi predstavniki iz Slovenije odsvetovali nakup hotela češ,

Vinko Levstik je v zadnjih letih »medijsko« (kako strašansko me moti ta spakedran-ka!) nadvse zanimiva figura. To velja predvsem za matično Slovenijo, kjer mu država televizija, radio, dnevni in periodični tisk posvečajo zares veliko pozornost.

Levstika poznam že skoraj 40 let. V zadnjih treh desetletjih sem pobliže spremljal njegovo gospodarsko dejavnost. Na začetku 60. let je marsikateremu Slovincu iz Trsta ali Gorice, ki je prihajal v Rim, kar stisnilo pri srcu, ko je nedaleč od glavnega rimskega kolodvora (Termini) zagledal na eni važnih ulic napis »Hotel Bled« z ustrezno puščico, da zares nisi mogel zgrešiti smeri do hotela.

Pogovarja se DRAGO LEGIŠA

Dolga leta sem bil gost tega slovenskega hotela v »večnem« mestu in moram priznati, da mi ni bilo nikdar žal. Z razliko od ostalih hotelov, tudi udobnejših in modernejših, v »Bledu« nisi bil gola številka, temveč si bil vedno deležen pozornosti, ki ti jo more izkazovati le rojak.

Zato sem se na Levstika kasneje vedno hudo jezil, ko med svojimi obiski v Rimu nisem mogel več v »Bled«, ker je ta dobil novega gospodarja, ki ni naš rojak. Ko pa je Levstik nato odprl v Rimu manjši hotel, sem seveda spet postal njegov stalni gost. In spet mi ni žal, četudi je veliko manj priložnosti za klepet, saj je središče Levstikove dejavnosti zdaj v Gorici. Pogovor z njim se mi zdi zdaj še posebno zanimiv.

da ga bo kupila Slovenija. Osebi, ki mi je to vest sporočila, sem rekel, da se za tri mesece umikam s pogajanj. Če pa Slovenija v tem roku nakupa ne bo izvršila, bom svoja že začeta pogajanja obnovil.

Po približno dveh mesecih sem v Gorici slučajno obiskal direktorja Kmečke banke, ki me je pobaral, če sem hotel že kupil. Odgovor je bil seveda negativen. »Kaj pa še čakate, to je vendar enkratna priložnost!« je ponovno zagotovil. Ko sem mu pojasnil okoliščine, zaradi katerih sem opustil pogajanja, se je začel smejeti in rekel: »Oprostite, da vam to rečem, toda ste res zelo naivni. Vidi se, da še ne poznate tukajšnjih razmer, predvsem pa ne onih v Sloveniji. Prvič, v Sloveniji nimajo denarja; drugič, če bi ga imeli, bi morali na dovoljenje iz Beograda čakati najmanj dve leti. Poslušajte mene in se podvizajte z nakupom, da Vas kdo drug ne prehiti.« To sem tudi storil.

Si morda računal, da Te bodo naši goriški rojaki dobro sprejeli, ne glede na rek »nemo propheta in patria« (nihče ni doma prerok)?

Imaš prav, Drago. Pričakoval sem vse kaj drugega kot tisto, kar sem doživel. Levničarji so me mrzlili, Slovenska skupnost se me je bala. Jože Smole, tedanji predsednik S.Z.D.L. jim je zabičal, da z mano ne smejo imeti nič skupnega. Po narodno politični liniji sem bil izredni zaupnik Slovenske ljudske stranke in svetovalec Slovenskega narodnega odbora.

Nikoli ni nihče od proakov goriške Ssk čutil potrebe, da bi se kdaj v tem smislu oglašil pri meni in se posvetoval, kako čim bolj uspešno organizirati delo Ssk, v povezavi z emigracijo in alternativnimi silami v domovini. Tudi do gospodarske povezave ni prišlo.

Na primer: prosili so me, naj prispevam pomoč za izgradnjo Katoliške telovadnice. Daroval sem, vsega skupaj, 12 milijonov lir. Do danes me nihče nikoli ni vprašal niti za mnenje niti za kakršenkoli nasvet v zvezi z upravljanjem te telovadnice.

Najbolj pa sem bil prizadet po Bavčarjevem in Janšinem obisku v Palace hotelu. Takrat se je name vsul plaz napadov slovenskega boulevardnega tiska. To je bilo linčanje v pravem pomenu besede. Moje sicer močne rame so se pod težo vsemogoče navlake, ki so mi jo želeli naložiti takrat, zašibile. Celo Katoliški glas, ki je prej brez problemov objavljal moje članke s psevdonimom V. Slemensky, se je sodelovanju z mano odpovedal zaradi pritiskov s strani takratnih zaveznikov »zdravih sil« iz Gorice in Trsta.

Pričakoval sem in upal, da me bo kdo od Slovenske skupnosti takrat vendarle branil. Vedno sem jim tako ali drugače pomagal, tudi takrat, ko sem bil še v Rimu.

Goriški Palace Hotel

Res sem pričakoval, da me bo kdo od njih vprašal: »Levstik, ti lahko kako pomagamo?« Toda to se ni zgodilo. Bil sem garjava ovca.

Ti je bilo kdaj žal za Tvojo odločitev?

Ne! Nikoli mi ni bilo žal. S svojo odločitvijo sem popolnoma zadovoljen. Vrnil sem se med rojake — na prag domovine, od koder sem za demokratizacijo Slovenije lahko naredil mnogo več kot bi lahko, če bi bil ostal v Rimu. Zavedam se tudi dejstva, da sem v letih 1987-88, ko sem začel sodelovati in pomagati prvimi oprečnikom in alternativnim silam v Sloveniji, tvegaj življenje. V tistih letih je bil major Nurif Rizvanović, po rodu Bosanec, agent slovenske UIDBE, zadolžen za mojo likvidacijo. Pod stalno kontrolo je držal vse

vogale mojega Palace Hotela (gled Demokracija z dne 24.06.1990).

Ob mojem prihodu v Gorico so bile slovenske oz. jugoslovanske oblasti zelo zaskrbljene. Potožile so se celo goriškimi oblastem in sicer prefektu, kvestorju, županu... Bili so tako zelo zaskrbljeni in razdraženi, da so za svarjenje pred mano izkoristili tudi običajna protokolarna srečanja. Italijanske oblasti so bile obveščene, da sem na mejo prišel »pripravljat napad na Jugoslavijo«.

Misliš, da je tvoja prisotnost v Gorici kaj pripomogla, da si pred kratkim končno uredil razmerje s svojo domovino, kjer si bil še pred kratkim na spisku »vojnih zločincev-hudodelcev«?

Brez nadaljnega. Če bi ostal v Rimu, bi bilo vse težje. Prvič sem se skušal vrniti v domovino leta 1991 v mesecu juniju, in sicer ob prvem simboličnem pokopu pobitih domobrancev v Kočevskem Rogu. Takrat sem se zadržano odločil in sem bil pripravljen tvegati tudi zapor, da končno vstopim v domovino in prisostvujem omenjeni komemoraciji. Iz korektnosti sem o tem pisno obvestil takratnega notranjega ministra Bavčarja. Njegovega pisnega odgovora sicer nisem dobil, posredno — preko g. Marjana Terpina, deželnega predsednika Slovenske skupnosti — pa mi je namignil, naj v domovino oz. v Kočevski Rog ne hodim. Z grenkimi občutki sem se temu nasvetu podredil in ostal v Gorici. Pokazati sem hotel, da ne nameravam povzročati težav mladi slovenski demokraciji.

Če bi takrat svojo namero izpolnil, bi Zveza borcev v Sloveniji moje dejanje vzela za nesramno izzivanje.

Čeprav se nisem mogel udeležiti žalnega obreda, pa sem svojim pobitim soborcem poslal preko svojega nečaka ing. Marjana Levstika venec s posvetilom iz Gorice.

Moj prvi obisk v Sloveniji je bil čisto privatne narave. Zanj sem se odločil meseca julija lani. Dan, ki sem si ga izbral za vstop v domovino, pa je bil 23. avgust, kajti na ta dan je moja mama praznovala 90. rojstni dan. Ko se je v Sloveniji razširila vest o mojem obisku v domovini, so me v Gorici obiskali tedanji predstavniki Liberalne stranke z ing. V. Grosom na čelu. Predlagali so mi, naj poskrbim, da bo zadeva uradna, češ da je bolje tako, istočasno pa so mi ponudili politično in pravno moč.

Z javno napovedjo mojega obiska v Sloveniji pa se je prebudila tudi Zveza borcev Slovenije. Z raznimi sestanki, konferencami, stenskiimi plakati, protesti in grožnjami so me želeli odvrniti od težko pričakovane namere. Kakor so me prej želeli dobiti v svoje roke, so se sedaj, ko sem se jim sam ponudil, protivili. Ob tej priliki so dejansko pokazali, da prehajajo iz komunističnega enoumja v popolno brezumje. Kako naj si namreč razlagam dejstvo, da so na recepcijo hotela prihajali telefonski klici s sporočili in grožnjami, da me bodo, če stopim v Slovenijo, ubili! Bratu Jožetu so grozili s požigom hiše in mojim umorom...

(konec prihodnjič)

Sredi prejšnjega tedna so v vaseh vzhodnega Krasa tržaške občine »skrivnostno« izginile table z dvojezičnimi napisi, ki jih je leta 1984 postavilo Koordinacijsko združenje vzhodnokraških vasi. Table je dala odstraniti tržaška občina — čeprav si ni za dejanje nihče hotel prevzeti odgovornosti. Občina je pred nekaj meseci ukazala združenju, naj table odstrani, ker so protizakonite, združenje pa je vložilo priziv na predsednika republike. Vsekakor pa so se nacionalisti le kratak čas lahko veselili tega »podviga za obrambo italijanstva«. Koordinacijsko združenje je namreč namestilo nove dvojezične table, openska (foto D. Križmančič) pa je takoj spet »izginila«.

Gorska kolonija Slovenske Vincencijeve konference v Forni Avoltri

Mnogo let je Slovenska Vincencijeva konferenca imela gorsko kolonijo za otroke od 5. do 16. leta starosti v Karnskih Alpah v Comegliansu. Letos pa so se lotili popravljati stavbo (osnovno šolo) prav poleti in treba je bilo najti kak drug kraj. Našli smo ga v bližini — vas Forni Avoltri.

V Forni Avoltri je še lepše kot v Comegliansu. Vas leži 15 km od Comegliansa proti Sappadi na nadmorski višini 900 m. Pogreznjena je med zelene smrekove gozdove sredi visokih gora in je znan letoviščarski kraj. Skozi njo brzi reka Degano; njen živahen pritok žubori prav v bližini novega sedeža kolonije.

Stavba, v kateri je bila letos kolonija, je nova, moderna, polna svetlobe in zraka. V njej imajo šolo med šolskim letom osnovnošolci. Ima veliko telovadnico in prostrano dvorišče. Sobe, hodniki, jedilnica s kuhinjo — vse je prostorno in svetlo, belo — rdeče

mizice vzbujajo veselo in prijetno razpoloženje. Sreča, da ima stavba toliko prijaznih in primernih prostorov, kajti otroci so morali prebiti v njej marsikatero deževno urico. Zaposlili so se s športom, igrami, risanjem, petjem ipd. Deževalo je sicer pogosto, a se je tudi kmalu zvedrilo, da so otroci le lahko šli v naravo.

Hodili so na sprehode in uživali čist, krepilen zrak smrekovih gozdov v bližini, se vzpeli do gorskih koč in na planine, kjer se pase živina in pastirji izdelujejo sir. Vodstvo je imelo v načrtu še več daljših izletov in zanimiv »lov na zaklad«, a jim je nestanovitno vreme to preprečilo.

Otroci — in starši, ki so jih prišli 18. julija obiskat — upajo, da se bodo prihodnje leto spet vrnili v to lepo gorsko vas (zapustili so jo 24. julija) in da jim bo takrat vreme dopustilo, da bodo lahko obiskali še kak nov zanimiv kraj. N.M.

Otroci, ki so se udeležili kolonije v Forni Avoltri, so se postavili pred fotoaparat na hribu Col di Mezzodi

Pogovor s prof. Pahorjem o najnovejših pobudah Svoje zahteve in predloge moramo sami postavljati

Slovenski občinski svetovalec prof. Samo Pahor je prejšnji teden spet vzbudil zanimanje javnega menenja z dvema dejanjema: razstavo v občinski palači z naslovom: »Slovenci pod Italijo v letih 1981-1943 — 25 let suženjstva« in pa z govorom na seji občinskega sveta, ki je trajal 5 ur in 3 minute. O teh pobudah, ki bi jih bil sposoben le malokdo, smo se pogovorili s prof. Pahorjem.

Začnimo najprej z razstavo, ki ste jo organizirali v občinski palači in se je zaključila v sredo, 28. t.m. Kako je prišlo do te zamisli in kakšen je bil uspeh?

Razstava je bila predvidena v pogodbi med mano in Slovensko skupnostjo za mojo kandidaturo. Gradivo sem začel zbirati že pred časom. Sploh je šlo za nekakšno dolžnostno dejanje, če hočemo Slovenci sploh kam priti. Zakaj? Zato, ker se vsakič, ko se začne govoriti o zaščitnem zakonu, oglašijo nekatere politične skupine in rečejo: »ja, ampak 43. ... ampak 45. leta...«. Publicistika v našem mestu je tudi v pretirani obliki informirala krajevno prebivalstvo o tem, kar se je tedaj zgodilo, popolnoma pa zamolčala vse, kar je bilo od leta 1918 naprej.

Ta razstava je bistvenega pomena tudi za razčiščenje razmer. Tudi datum je bil primeren, saj ravno sedaj poteka 50-letnica padca fašizma. Naša trditev pa je, da pred fašizmom ni bilo nič boljše. Leta 1918 se je začelo sistematično preganjanje, kar dokumenti in fotografsko gradivo na razstavi tudi dokazujejo.

Reči moram, da je pobuda uspešna, saj je bilo veliko obiskovalcev; prišli so tudi številni Italijani — pravzaprav je pobuda namenjena njim, saj se ne morejo kot Slovenci dokumentirati na raznih knjigah, ki omenjena obdobja obravnavajo. Pozitivno je, da so prav nekateri italijanski obiskovalci rekli, da so takšne razstave potrebne in da bi jih bilo treba še večkrat organizirati.

Kaj pa bi povedali o svojem peturnem govoru...

Nekateri pravijo, da sem hotel na občinski seji (med 23. in 24. julijem) paralizirati delo sveta s svojim dolgim govorom in preprečiti, da bi prišlo do glasovanja, kar pa sploh ni res. Prišel sem le do zaključka, da moram v tem trenutku, ko je v nevarnosti raba slovenščine v rajonskih svetih, kolege izčrpno informirati o tem, kaj pravi ustava in kaj na osnovi razsodb ustavnega sodišča pravi upravno sodišče — točno obratno od tega, kar trdi tržaška občina. Napravil sem kratak uvod in nato prebral nekaj pomembnih razsodb in jih tudi komentiral. Kar kmalu je poteklo pet ur. Mislim pa, da je imel župan morda kake svoje račune in je zato prekinil sejo, ne pa zaradi tega, ker bi jaz predolgo govoril, saj so včasih seje ob-

činskega sveta trajale tudi do 5. ure zjutraj.

Najhujša reakcija je bila s strani načelnika svetovalske skupine KD, ki je ob koncu rekel, da sem govoril samo banalnosti, ki jih vsi poznajo. To je zelo huda izjava, saj pomeni, da torej pozna zakon o manjšinskih pravicah in da ga zavestno krši.

Kako je slovenska manifestacija, ki je bila na Trgu Unità prejšnji teden, odmevala v občinski palači?

Direktnih komentarjev nisem slišal. Očitno pa je imela učinek. Ne bi znal točno presoditi, a menim, da je predlog, ki sta ga dala Marchetti (PSI) in Rinaldi (KD), naj se začasno ohrani kot prehodna določba 27 člen, ki predvideva rabo slovenščine v rajonskih svetih, tudi posledica te manifestacije in ne le posegov slovenske diplomacije. Predlagani popravek po eni strani rešuje naše pravice, po drugi pa naj bi omogočil, da se hitro zaključi razprava za odobritev pravilnikov, ker kaže, da se zelo mudi.

Kako ocenjujete sedanje stanje v Trstu, posebno po teh zadnjih volitvah. Kaj čaka našo manjšino?

Kaj nas čaka — to je težko vprašanje, zato se mu bom filozofsko odtegnil. Ko bi bili v preteklosti primerne aktivni in bistri pri sprejemanju določenih sklepov, sedaj ne bi bili v tako slabem položaju in tudi v bližnji bodočnosti se nam ne bi godilo veliko slabše. Sedaj je vprašanje, ali se zavemo položaja in nujnosti, da vzamemo iniciativo v svoje roke, da postavljamo mi svoje zahteve, da smo sploh — kot nekateri politiki pravijo — subjekt. Ne zato, da jočemo, kadar dobimo klofuto, ampak da se zavarujemo pred kakršnim koli udarcem.

Manifestacija na trgu je dokazala, da smo se sposobni zbrati, verjetno tudi v veliko večjem številu, in to bi morali ponovno in ponovno početi. Kdo naj da pobudo — da ne bo zamere, češ, da je zadevo organizirala samo ena ali druga stran — ni važno, saj je veliko drugih »subjektov«, ki bi lahko dali idejo. Menim, da takšne manifestacije vznemirjajo ljudi in na tak način bomo morali postopati tudi v bodoče, poleg tega pa seveda postavljati konkretne zahteve na najrazličnejših področjih.

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

Nagradno filmsko tekmovanje v Gorici

V Gorici bodo letos od 30. julija do 7. avgusta spet vrteli filme, ki se bodo potegovali za nagrado najbolje pripravljene scenarija poimenovano po goriškem rojaku in zelo uspešnem scenaristu Sergiu Amideju. Letošnja nagrada je že 12. po vrsti in je v organizaciji združenja Sergio Amidei, goriške občinske uprave in glavni sponzor prireditve, ki je sedaj že poznana tudi v celi Italiji, je Goriška hranilnica - Cassa di Risparmio. Na letošnjem nagradnem tekmovanju se bo zvrstilo dvanajst dobrih filmov, predavajali jih bodo na goriškem gradu v sedaj že izredno dobro izkoriščenem gledališču pod šotom, ki je čez poletje v Gorici najbolj

aktivni kulturni center. Letos so se organizatorji zelo potrudili in obljublajo v Gorici goste takega nivoja, kot so Nanny Loy, Franco Giraldi, Suso Cecchi d'Amico, Gillo Pontecorvo, Age in seveda predvsem mednarodnega gosta tekmovanja Sergio Amidei, katerega imena pa za sedaj še nočejo izdati. Abonma stane samo 30 tisoč lir in da možnost ogleda teh filmov: La scorta Rickija Tognazzija, Hiša Howard Jamesa Ivorya, ki je požel ogromno uspeha in prejel oskarja za odlično Emmo Thompson in za scenografijo, ki jo je pripravil Praver Jhabvala, Pomodori verdi fritti je film Jona Avneta, Il grande coccomero je zrezirala Francesca Archibugi, Jona che visse nella balena je delo Roberta Faenze, La crisi pa Coline Serraujeve, La moglie del soldato je film Neila Jordana, Otar Ioselliani pa je posnel film Caccia alle streghe.

Predstave se bodo začele na goriškem gradu vsak dan ob 20.45 in to od 30. julija do 7. avgusta, ki je sobotna, dan, ko bodo podelili glavno nagrado.

* * *

Društvena gostilna na Opčinah ima štiri nove mlade upravitelje. To so: Igor Rožac, Katja Kuk, Franko Milič in Kristina Cesar. Vsem želimo veliko uspeha.

* * *

V Tržaški knjigarni bo do 7. avgusta razprodaja knjig. Po znižani ceni je mogoče dobiti knjige za otroke in za odrasle, a le tista dela, ki jih je izdalo Založništvo tržaškega tiska. Od 8. do 15. avgusta pa bo knjigarna zaprta zaradi dopusta.

Poročilo z zadnje seje SSO

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo. (Ured.)

V sredo, 21. julija 1993, je bila v Trstu redna seja izvršnega odbora SSO. Odborniki so iz poročila predsednice z zadovoljstvom vzeli na znanje, da se usklajevanje besedila skupnega predloga za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji uspešno bliža koncu. Soglasno so bili mnenja, naj se osnutek čim prej uradno predstavi na ustreznih zakonodajnih mestih.

Poglobljeno so nato v odboru obravnavali trenutni položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Bili so mnenja, da bi morala v času, ko nam italijanske oblasti na vseh straneh kratijo že pridobljene pravice in ko nivo medetničnega sožitja nevarno pada, manjšina v bistvenih vprašanih nastopati čimbolj strnjeno in enotno. S tem bi tudi slovenski delegaciji, ki se pripravlja na nadaljevanje pogovorov z Italijo, na najbolj ustrezen način pomagali. Zato SSO ocenjuje kot zelo pozitivno dejstvo, da smo Slovenci v sredo, 21. julija, enotno in v lepem številu nastopili pred tržaško občinsko palačo v bran svojim narodnostnim pravicam.

Seveda težnja k čimvečji enotnosti ne pomeni, da med posameznimi komponentami naše narodne skupnosti ni razlik. Pomembne razlike obstajajo in se zadnje tedne izražajo tudi v precej živahni polemiki med SSO in SKGZ. Izvršni odbor SSO s tem v zvezi ne odstopa od svojih stališč v prid večje in vsestranske enakopravnosti med vsemi komponentami slovenske narodne skupnosti v zamejstvu, vendar želi obenem nadaljevati po poti sodelovanja in skupnega reševanja vseh odprtih vprašanj, tako na Goriškem in Tržaškem kot tudi v Benečiji, kar je ne le v interesu obeh krovnih organizacij, ampak celotne slovenske manjšine.

Pismo uredništvu

Tržačani in Goričani

K pisanju so me izzvali pokroviteljski pozivi v Katoliškem glasu in v Mladiki, v katerih pisec opozarja na važnost skupnih prizadevanj in sodelovanja med Gorico in Trstom ter svari pred gojenjem vrtičkov.

Takoj povem, da sem za vsakovrstno sodelovanje, ne prenesem pa, da mi nekdo z visokega soli pamet samo zato, ker je prebivalec večjega mesta ali ima bojevitější značaj.

Ko se kdo od Goričanov zaradi tega pritoži, mu redno razložijo, da je pač preobčutljiv. Res je, da so Goričani občutljivejši in prav bi bilo to upoštevati v medsebojnih stikih.

Menim, da tej občutljivosti botrujeta v prvi vrsti dva razloga: Prvič: pred številčno močnejšem Trstom stoje Goričani kot manjšina, torej v obrambi in zato so ob pozivih k nečemu skupnemu previdni. Večine imajo torej navado, da manjšine kličejo k sodelovanju (to sicer pozitivno načelo od nekdanj izrabljajo italijanske stranke, da vlečejo za nos slovenske volivce), kar pogosto vodi k izgubi vsakega vpliva in dokončni utopitvi. Če se manjšina temu upira, jo takoj obtožijo nacionalizma, stereotipov, gojenja vrtičkov itn. To je pač povsod in od vedno običajni odnos med večino in manjšino. V tem odnosu bi bilo treba najti neko zdravo mero, ki seveda ne bo niti v najboljših primerih popolnoma zadovoljila obe strani.

Drug vzrok je ta, da imajo Tržačani in Goričani, splošno in povprečno vzeto, različen značaj. Pri Tržačanih pride do izraza značaj pomorskega mesta, kjer je boj za preživetje bolj intenziven, zahteva večjo napadalnost in prerivanje v ospredje. Vse, kar imaš, moraš čim dražje prodati. To privede do nekega precenjevanja svojih možnosti in znanja. Kamorkoli greš po svetu, povsod boš našel Tržačana, ki je glavnejši od vse okolice in vsem razlaga svoje znanje ter soli pamet. Četudi je to znanje površno in pomanjkljivo, ga vseeno trobi na ves glas in nič ne podvomi.

Ustanovili Konzorcij DOC

V začetku tega tedna so predstavniki Kmečke zveze in Neposrednih obdelovalcev podpisali pred notarjem ustanovno listino Konzorcija za zaščiteno poreklo kraških vin (DOC). Krajevne stanovske organizacije so si že dalj časa prizadevale za ustanovitev konzorcija, vendar so naletele na velike težave, tako zaradi hude konkurence kot tudi zadržanja oblasti. Predsednik je vinogradnik Edi Kante iz Praprota. Na sliki: podpisniki ustanovne listine (foto S. Ferrari)

Tržačan vse ve, vse pozna in je že pred drugimi odkril vse Amerike. Zaradi svojega značaja tudi manj občuti razne spodrsrljaje in udarce.

Goričani so nasprotno bolj milega značaja in bolj popustljivi. Zanje je značilna neka hribovska zamišljenost in umirjenost. Čeprav marsikaj vedo in globoko poznajo, ne obešajo tega ob vsaki priliki na veliki zvon.

Nočem tu ocenjevati, kateri od dveh značajev je boljši ali se bolj izplača. O tem naj misli vsak, kar hoče. Do neke mere je prav, da vsak obdrži svoje, čez tisto mero pa je itak na obeh straneh narobe. Če se tako tržaška samozavest včasih spremeni v nadutost, zna goriška skromnost priti do ganljivega samozatajevanja. Tako se je zgodilo ob zadnjem obisku predstavnikov Slovenske skupnosti v Rimu. »Tržaški« Novi list je objavil poročilo s poštenim naslovom, ki pove, da sta bila Jevnikar in Bratuž v Rimu, »goriški« Katoliški glas pa je nad podobnim člankom Goričana izpustil in zapisal le Jevnikar v Rimu. To goriško skromnost znajo Tržačani izkoristiti, tako da pridejo sami bolj do izraza in pri tem gojijo skrito željo, da bi jim Gorica ostala vedno podrejena. Znanе so žalostne poti goriških maturantov pred komisijo v Trst, od koder so se vračali z občutkom vnebovpjiočih krivic. Pravijo, da se ni veliko spremenilo niti zdaj, ko maturantska komisija prihaja v Gorico: goriške maturante bolj gnjavijo in strožje ocenjujejo. Kako tržaški profesorji nasplošno mislijo o Gorici, je nakazal Jurij Paljk z enim samim šaljivim stavkom v članku »Bojim se, da ne bom imel več kam pisati«, ki ga je objavil Novi list 15.7.1993.

Tu bi rad spomnil, da so nekateri Tržačani, ki so danes imenitni izobraženci, v težkih časih fašizma zatekli v strpnije goriško okolje. (Glede odnosov med Slovenci in Italijani je Gorica tudi danes na zadostni človeški in kulturni ravni, Trst pa na nezadostni.) Gorica jim je nudila vzgojo in izobrazbo, a si temu navkljub tu pa tam privoščijo kako piko na račun stare gostiteljice. Izjema je Pavle Merku, ki daje enako važnost vsem Slovincem od Kanalske doline do Istre. V njegovi knjigi Pajčevina in kruh sem zasledil hvaležno in pošteno izpoved o tem, kako ga je leta 1945 na goriškem liceju družina sošolcev in profesorjev z ljubeznijo sprejela v svojo sredo.

Verjetno se bo kdo nasmehnil, da so vse to čenče, o katerih se ne spleča pisati. Res je, da so malenkosti, a dokazujejo neko stanje, ki ga Goričani neradi sprejemajo, in prav to sem hotel pokazati. To moje pismo je le kratek opis dejanskega stanja, ki ga je treba upoštevati.

Nazadnje se bo kdo vprašal, zakaj sem to pismo poslal prav Novemu listu. To je zato, ker menim, da je Novi list glede naše manjšinske problematike najbolj trezno uglasen med vsemi zamejskimi časniki in revijami.

Danijel Čotar

* * *

V Sesljanu se je pred kratkim zaključil poletni center, ki je trajal 10 dni. Priredila ga je devinsko-nabrežinska občinska uprava. Pravzaprav je šlo za dva centra; eden je bil za italijanske, drugi pa za slovenske otroke, mali udeleženci enega in drugega pa so se nekajkrat srečali. Slovenskih otrok je bilo 36, skupna tema tega poletnega centra pa je bila »Mesto otrok«.

Globalni zaščitni zakon krvavo potrebujemo

Prejšnji petek, 23. t. m., je enotno slovensko predstavništvo zaključilo oblikovanje osnutka za globalni zaščitni zakon, člani predstavništva pa so se tudi obvezali, da bodo do septembra sestavili še spremno poročilo in predvsem dobili predlagatelje — parlamentarne, ki bodo osnutek predstavili v italijanskem parlamentu. Vsaka od sodelujočih skupin pri oblikovanju skupnega osnutka ima sedaj nalogo, da poišče predlagatelje.

Kot nam je povedal pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti, ki je dala pobudo za ta enotni osnutek, Martin Breclj, naj bi tekst predložili že septembra. »Osnutek je začelo enotno predstavništvo sestavljati na pobudo naše stranke pred lanskimi parlamentarnimi volitvami aprila meseca. Tedaj je Ssk dala tri predloge: prvič, da bi člani slovenske manjšine nastopili s skupnimi kandidati, drugič, da bi tisti, ki bi bil tako izvoljen, odgovarjal celotni manjšini, tretjič pa, da se izdelata skupen zakon za globalno zaščito. Doslej je bila uresničena le tretja točka našega programa...«

Breclj je tudi poudaril, da je predstavitve tega enotnega dokumenta izredno pomembna, tudi zato, ker je naša manjšina prvič predstavila skupen osnutek. Pred italijanskimi oblastmi pa moramo nujno biti enotni. »Gre torej za zgodovinski premik v okviru slovenske manjšine, ki ga mi pozitivno ocenjujemo in ki lahko pomeni tudi začetek neke enotnosti v političnem nastopanju Slovencev. Važno pa je tudi to, da pride to skupno stališče do izraza posebno v tej dobi, ko so v teku pogovori med Slovenijo in Italijo glede zaščite obeh manjšin. Upati je, da bo končno prišlo do odobritve tega zakona, ki ga krvavo potrebujemo, po možnosti že v tej zakonodajni dobi — kar pa ne bo lahko.«

Kar zadeva vsebino izdelanega osnutka je Breclj dejal, da »gre za novost, saj je nekje na pol poti med predlogom zakona načel in podrobnih določil in obravnava vsa temeljna vprašanja manjšine od jezikovnih pravic do zajamčenega zastopstva. Za dragoceno strokovno pravno pomoč se zahvaljujemo prof. Stanislavu Sobanu in dr. Petru Nočniku.«

Seveda, kot pravi sam pokrajinski tajnik Ssk, tudi nadaljna pot ne bo lahka. »Mislim pa«, je poudaril Breclj, »da se bo Italija morala prej ali slej soočiti s tem vprašanjem. To pa je seveda odvisno od večjih faktorjev. Med tem je bistvenega pomena tudi naša zavzetost, naš pritisk, važno je, da se najde čim obsežnejše povezave, »pritisniti« je treba na Slovenijo in tudi na mednarodno javnost. Ssk je že začela delati na vseh teh frontah.«

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje

Pester izbor tečajev v novem šolskem letu

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje se od svoje ustanovitve leta 1979 vse bolj uveljavlja in pridobiva vse pomembnejšo vlogo pri strokovnem izobraževanju mladih. Že itak pester seznam delovanja bodo v prihodnjem šolskem letu — v teku so vpisovanja — dopolnili še nekateri novi tečaji na Tržaškem in Goriškem. V začasnem sedežu zavoda, v ul. Revoltella 37, smo obiskali ravnateljico Tamaro Blažina in jo prosili za krajši razgovor.

Učenca lanskega tečaja za kuharje (foto D. Bradassi)

»V prvih letih delovanja smo posvečali posebno pozornost poklicnemu izobraževanju mlajših, predvsem tistih, ki so se po nižješolskem študiju odločili za poklic. Z leti se ta trend spreminja, ker se mladi v velikem številu odločajo za višješolski študij. Zaradi tega usmerjamo naše delovanje predvsem v permanentno izobraževanje že zaposlenih in brezposelnih oz. v zadnjih letih tudi tistih, ki so dokončali višješolski študij. Ponudbo z drugostopenjskimi tečaji in tečaji za odrasle želimo še povečati. Posebno bi poudarila pomen tečaja informatike, in to še zlasti zaradi pomanjkljivosti italijanskega šolskega sistema. Kar zadeva mlade, smo se opredelili za tečaj za kuharje in za uradnike, čeprav ugotavljamo, da je udeležba skromna in bomo zato morali v prihodnosti verjetno nekoliko krčiti ponudbo ter se prilagoditi trendom in potrebam tržišča.«

V letošnji bogati ponudbi je tudi 5 novih tečajev oz. takih, ki jih ponovno prirejate po dolgoletnem premoru. Mislim na izpopolnjevalni tečaj za gostince, na

tečaj za animatorje na socialno-kulturnem področju, na gledališko šolo, na tečaj enologije ter na tečaj za vodenje knjigovodstva v podjetju. Bi nam jih lahko približe predstavila?

»Naše programe smo, tako kot običajno, tudi letos sestavili glede na potrebe posameznih sektorjev. Naš zavod namreč prireja tečaje na vseh področjih, od kmetijstva do kulture, upravljanja podjetij itd. Letos smo na podlagi nekaterih konkretnih potreb vključili nekaj novih tečajev. Gre za gledališko šolo v Trstu in Gorici, upoštevajoč potrebo po mladih, ki bi se vključili v to stvarnost. Tečaj za animatorje je namenjen predvsem mladim, ki so dokončali učiteljske in ki bi se želeli še dodatno izpopolniti. Na gostinskem področju je bilo čutili potrebo — poleg tečaja za kuharje — še po izpopolnjevalnem tečaju za gostince; z enologijo pa se ukvarjamo že vrsto let; ta tečaj bomo prenesli na Goriško, predvsem z ozirom na goriška Brda.«

Za kateri tečaj je med mladimi največje zanimanje?

»Največje povpraševanje je po tečaju informatike, to pa zaradi že prej navedenih razlogov. Na naših šolah se zelo malo dela na tem področju, danes pa katerakoli služba zahteva od posameznika vsaj osnovne pojme informatike. Po drugi strani je veliko zanimanje tudi za postdiplomski tečaj oz. za Master za upravljanje podjetij.«

Še zadnje vprašanje v zvezi s sedežem. Zaenkrat ste namreč nameščeni v začasnem sedežu v ul. Revoltella, ker vaše prostore v Dijaškem domu obnavljate. Kdaj se boste dokončno preselili v matični sedež?

»V teh dneh poteka leto dni, odkar smo začeli s popravili prostorov v kompleksu Dijaškega doma v Trstu, in sicer z deželnim prispevkom in s prispevkom Sklada za Trst. Dela so se nekoliko upočasnila, vsakakor se je podjetje, ki jih opravlja, obvezalo, da bo sedež dokončal do 30. septembra, zato načrtujemo selitve še pred koncem leta. Tudi v primeru, da ne bi do tega prišlo, bi lahko ostali v začasnem sedežu v ul. Revoltella, saj zapade pogodba s tržaško občino šele konec prihodnjega leta in ne bi bilo posebnih težav za delovanje.« (Dar)

Od študentke do evropske in svetovne prvakinje

Na 2. evropskem vojaškem padalskem prvenstvu, ki se je zaključilo v začetku letošnjega julija v Kranju, je slovenska športnica Irena Avbelj dosegla največje uspehe in zmagala v vseh treh posamičnih kategorijah za ženske. Zlato medaljo je dobila za likovne skoke, skoke v cilj in kombinacijo.

Redki so športniki, ki znajo združiti marketing, študij in šport. Med take izjeme velja uvrstiti slovensko rekorderko Ireno Avbelj iz Ljubljane. Poleg omenjenega rekorda in prejema treh odličij na evropskem vojaškem padalskem prvenstvu, velja poudariti, da je letos spomladi dosegla prvo mesto na svetovnem prvenstvu v disciplini »para-ski« v Flachau. To je kombinacija skokov na cilj in smučanja.

Mlada športnica je bila rojena 1. 12. 1965 v Ljubljani, kjer je obiskovala osnovno šolo in srednjo šolo. Zatem je diplomirala na Fakulteti za šport in dobila naziv učitelj telesne vzgoje. V letošnjem februarju pa je diplomirala še na 2. stopnji Fakultete za organizacijske vede pri Mariborski univerzi. Zanimivo je njeno diplomsko delo na tej fakulteti, kjer je obdelala marketinški pristop k razvoju novega proizvoda »športnega jadrnega padala Pollo«. Glede na dejstvo, da

je dober poznavalec športa, ji je uspelo tudi diplomsko nalogo vzorno obdelati (bil sem njen mentor pri pisanju omenjene diplome na FOV). Nekateri so bili mnenja, da je Ireni Avbelj pripomoglo novo padalo, da je prejela tri največja priznanja na omenjenem evropskem prvenstvu. Torej ni naključje, ampak sistematično povezovanje teorije, prakse in predvsem trdne volje pri tem delu.

Lahko rečem, da bi na primer Ireni Avbelj lahko številni športniki ob študiju tudi strokovno spremljali razvoj, proizvodnjo in promocijo zanimivih športnih izdelkov, opreme in rekvizitov (ne pa samo, da nosijo reklamne napise na obleki in rekvizitih številnih sponzorjev).

Prepričani smo, da bo športnica in rekorderka Irena Avbelj tudi v bodoče prispevala k ugledu Slovenije in slovenskega športa.

dr. Gabrijel Devetak

DAROVI IN PRISPEVKI

Dolgoletni in zvesti bralki našega lista, gospe Nadi Tusulin iz Tržiča, se pristrčno zahvaljujemo za velikodušni dar.

Uredništvo in uprava
Novega lista

Ambrož Kodelja *Koncentracijska taborišča nekoliko drugače* (2)

VRNITEV K DUHOVNIM IZVIROM

Predavanje teologa Leonarda Boffa 17. junija v Innsbrucku na filozofski fakulteti se je dotaknilo tudi položaja v Latinski Ameriki in odnosa uradne Cerkve do teologije osvoboditve. Zadnjič smo si ogledali nekaj njegovih pogledov o Evropi in evropski materialni revščini. Danes pa pogledimo njegove misli o Latinski Ameriki.

»Auschwitz je v Latinski Ameriki resničnost!« Tako prepričljivo je Leonardo Boff predstavil trenutno stanje. »Osem milijonov otrok sestavljajo otroci ceste — brezdomci. Mnogi od njih umirajo neopazno in v veliki večini za njimi izgine vsaka sled...« To stanje se iz leta v leto slabša... Naš brazilski dolg se je povečal na 1200 milijonov dolarjev. Do vsega tega je prišlo zato, ker se problemi za Tretji svet ne rešujejo sistematično, ampak se odlagajo in jih skušajo reševati samo dobrodelne organizacije, medtem, ko razviti svet na vse to prepočasi reagira in odlašava v nedogled...« Za nas velja: »Nekoč smo govorili, da je Tretji svet reven. Danes pa pravimo, da smo revni in obupani!« je povedal Leonardo Boff.

Med revščino in obupom se prepletata dve komponenti, ki nista samo zanimivi, pač pa tudi usodni. »Človek je po vsem svojem bistvu telesnost, ki živi v sve-

tu skupaj z drugimi. Njegova izkustva se izražajo med drugim tudi s pomočjo psihičnih, razumskih, družbenih in kulturnih resničnosti.« Ta Boffova misel, ki jo je ponovno poudaril in izhaja iz njegove knjige *A religião contra a fé?* (str. 106) osvetli izkustveno spoznanje v katerem se znajde človek, ko je padel tako ali drugače v revščino in ne vidi iz nje izhoda. Res je, kar lahko ugotovimo, če študiramo latinsko-ameriško zgodovino, da teologi osvoboditve ne kritizirajo zastoj Cerkve, ko pravijo, da je bila Cerkve udeležena pri procesu, ki je pripeljal do konsolidacije vladajočega razreda. Delovala je tako, da je opravičevala in ohranjala vladajoče razrede. Ob tem pa ustvarjala versko-cerkveno področje z mnogimi razredi, ki je konflikte, ki so že bili v družbi, prenesel na Cerkve samo. Vse to pa je pospeševalo revščino, namesto, da bi jo ublažilo, ker je slonelo na kolonialistični miselnosti, ta pa je na žalost bila prisotna tudi v miselnosti misijonske Cerkve, ki je tedaj oblikovala Latinsko Ameriko. Lahko pa je bila v ozadju tudi težnja po določenih privilegijih in interesih, ki so jih imeli cerkveni voditelji, saj so v zgodovini Latinske Amerike velikokrat bili vse prej kot duhovni voditelji.

Ob koncu predavanja in pri debati se je razpredla tudi tema, zakaj so bili teologi osvoboditve

tako ožigosani in kje so za vse to vzroki. Leonardo Boff je brez kakršne koli treme povedal, da veliko krivde vidi tudi v verski ustanovi »Opus Dei«, ki je, kot on trdi, skušala očrniti delo teologov osvoboditve in je tako prišlo do nepotrebnega in neljubega spora med teologi, ki zagovarjajo teologijo osvoboditve in uradnim cerkvenim vodstvom. »Mnogi niso pravilno razumeli tistega, za kar smo se mi teologi zavzemali in prizadevali...« je zaključil.

Vsekakor je tudi za nas dobro, da včasih razmišljamo o podobnih temah. Francoski teolog Yves Congar je že 1972 leta v reviji *Consilium* 8(175) zapisal: »Naša doba je doba hitrih preobratov in kulturnih sprememb (zaradi filozofskega kvasa in socioloških razmer, ki so drugačne od tistih, ki so doslej oblikovale svet in Cerkve), zahteva revizijo tradicionalnih oblik... Ne zadošča več, da s pomočjo ustreznih prilagoditev ohranjamo prejšnje, potrebujemo novo zgradbo. Takšna nova stavba pa je lahko veljavna le, če izhajamo iz zelo pogumne revizije zgodovinskega elementa institucij, struktur in oblik, in iz zelo neponarejene vrnitve k duhovnim izvirov...«

Te hitre spremembe so lahko usodne tudi za nas zamejske Slovence in ne samo za Latinsko Ameriko. Kakšna bo ta nova zamejska slovenska zgradba in iz kakšne revizije zgodovinskega elementa naše narodne zgodovine bo izhajala in tudi kako bo še prej resnično prikazana nam in bodočim rodovom, pa bosta pokazala čas in naša zgodovina.

Proglasili zmagovalce gledališkega festivala

V Gorici so v soboto zvečer, 24. julija, na svečani proglasitvi zmagovalcev, zaključili letošnji tretji festival amaterskih gledališč, ki ga je priredilo goriško amatersko gledališče Terzo Teatro s pomočjo sklada Goriške hranilnice in goriške občinske uprave. Festival amaterskih gledališč je izredno uspel, saj so na gradu, kjer so bila vsa gledališka dela uprizorjena, imeli skorajda štiri tisoč gledalcev v mesecu dni. Lep uspeh gre predvsem pripisati glavnemu pobudniku in duši festivala, dr. Mauru Fontaniniju, ki je poskrbel za izredno dober izbor izmed štiridesetih prijavljenih amaterskih gledališč iz vse Italije. V Gorici smo tako imeli priliko videti skorajda vse pomembnejše gledališke amaterske skupine iz Italije, ki so že prejele vrsto odličij po vseh večjih italijanskih festivalih amaterskih gledališč. Nivo predstav je bil v gledališču pod šotorom, ki šteje 500 oštevilčenih sedežev, na goriškem gradu izredno velik in lahko rečemo, da so bile vse predstave na zavidljivi ravni.

* * *

Center za opazovanje severnega Jadrana je prejšnji teden opravil vrsto analiz in ugotovil, da je morje v deželi Furlaniji Julijski krajini, prav tako pa tudi v Venetu, Sloveniji in na Hrvaškem, čisto. Ugotovili so tudi, da so alge, ki so v preteklih letih marsikoga odvrnile od namena, da bi se kopal v morju, letos skorajda popolnoma izginile. Malce manj čista voda pa je v Tržaškem zalivu, kar je zaradi velikega števila kopalcev tudi razumljivo.

Jurij Paljk »Lekcije (iz) Bosne«

Ker sem že najmanj deset let naročen na ameriško revijo z največjo svetovno naklado v zahodnem svetu (to napišem zato, ker nihče ne upošteva Kitajcev, ki imajo revije z gotovo večjo naklado!), revijo Time, tudi zato, da ne pozabim popolnoma svoje šolske angleščine, jo vsak teden skrbno preberem in tako vsaj teden-štirinajst dni prej že vem stvari, o katerih bodo začeli čivkati italijanski časniki a là Espresso in Panorama ter vsi ostali, tudi dnevnik, ki tako radi pobirajo teme in pa predvsem komentarje iz te ugledne revije in jih potem prodajajo za svoje, da niti ne omenim *Espresso* in *Panorama* in njima sorodnih revij, ki so v tem početju pravi papagajčki. Revija Time je namenjena ljudem, ki so v businessu doma in imajo zelo malo časa in še tega skušajo uporabiti tako, da v čim krajšem času zvejo čim več novic. Zaradi tega so časnikarji in predvsem pa tisti možje, ki pišejo eseje za revijo Time, izredni časnikarji, izpiljeni v jedrnatem slogu do konca, slog je sočen in klen, predvsem pa razumljiv, dvoumnosti in skrivanja ne poznajo, poročanje kar se da dostojno in na visoki ravni, predvsem pa ni v njihovem poročanju nobene partizanščine, se pravi, da ne »navijajo« za nikogar, skušajo biti nevtralni kar se dà in včasih je ta nevtralnost za evropskega bralca precej boleča,

ker pač evropski bralec ni tak pragmatik, kot so ameriški bralci in tamkajšnji ljudje. Take vrste žurnalizem, kot ga ponuja revija Time, je za ljudi, ki hočejo zvedeti v nekaj stavkih bistvo problema, ki jih zanima. Tako je, recimo, zelo lepo in zabavno prebirati (zelo redke!) članke o Italiji, ki so kratki in jedrnat, pravo nasprotje oceanom besed, ki izgubijo vsak smisel v *Panorami* in *Espresso*, če vzamemo samo dve najbolj prodani italijanski reviji, in si tako ustvariti pravo dimenzijo Italije in njenega pomena v svetu, ki je skoraj nič, če ga sploh kaj še je.

Vse to sem napisal zato, ker sem že od vsega začetka pozorno prebiral, kako so pri reviji Time poročali o osamosvajanju Slovenije in Hrvaške, pozneje o vojni na nekdanjih jugoslovanskih tleh in danes skorajda izključno samo še o Bosni in Sarajevu. Sarajevu pa je posvečena tudi zadnja naslovnica s kruto fotografijo odtrgane glave plastične punčke-manekena na asfaltu, še ta glava pa je preluknjana s strelom. Naslov tako imenovane »cover story« — zgodbe z naslovnice je »Sarajevo dying — The Lessons of Bosnia« — Umiranje (v) Sarajeva (u) — Lekcije (iz) Bosne«, tako nekako bi smiselno prevedli. Gre za dva velika članka, od katerih je prvega podpisal sedaj najbolj poznani in slav-

ni časnikar na svetu, ki je že skorajda dve leti na frontni črti v Sarajevu in je letošnji dobitnik Pulitzerjeve nagrade (največjega ameriškega odličja za časnikarja). Ime mu je Edward Barnes. Izredno živo naslika nekaj krutih slik iz umirajočega mesta, tako živo in plastično, da vas je groza, a pri tem ne pade v pretirano patetiko in tudi ne v skorajda že mučno in sadistično voyeurstvo prenekaterih časnikov na Zahodu, ki se pasejo po telesih mrtvih in trpečih sarajevskih mučnikov. Vedno je tu pravi čut za mero in nobenega iskanja senzacije ter seveda povsod prisotna zavest, da se piše o vojni in trpljenju, umiranju in lakoti. Fino, slogovno izredno, neposredno, v slogu velikih ameriških časnikarjev našega stoletja, zelo dobro in predvsem pa jasno in še enkrat: dobro pisanje. Izredno neposredne in zato toliko bolj prepričljive, tudi več kot samo dokumentarne, so fotografije Željka Puliča, ki je Sarajevčan in zato najbolje pozna rojstno mesto. Zelo dobra reportaža vojne od samega začetka. Nato sledi članek izpod peresa Jamesa O. Jacksona, kateremu so seveda pomagali sodelavci različnih Timeovih predstavništva iz Evrope. Članek-esej je izreden in v bistvu pove, kje je Zahod pogrešil z vojno v Bosni, in kje še danes greši, in zakaj greši. V bistvu bi lahko dolg članek izredne jasnosti in pronicljivosti, katero bodo sedaj po svetu jasno vsi kopirali, strnili v to trditev: Zahodna demokracija je v Bosni padla na izpitu ohranjanja mi-

Pogovor z vinogradnikom Parovelom, ki je odprl nov obrat

»Želeli bi uresničiti zamisel o lastni torkli«

V pretekli številki Novega lista smo objavili vest, da je vinogradnik in podjetnik Zoran Parovel iz Mačkolj pri Trstu odprl novo veliko skladišče v dolinski obrtniški coni. »Za naše družinsko podjetje Parovel Group«, nam je povedal, ko smo ga obiskali v novih prostorih, »ima novo skladišče velik pomen. Blago, ki smo ga doslej shranjevali v treh skladiščih, in sicer v ul. Petronio, v ul. Corridoni in v Mačkoljah, ter smo vso dejavnost sedaj preusmerili v nove prostore, z vsemi ugodnostmi, ki temu sledijo.«

Vendar je ta novi prostor pomembnejši in ni le skladišče...

Kletarjenje bomo še vedno opravljali v Mačkoljah, naprave za ustekleničenje pa bomo v kratkem prenesli v novo skladišče, kjer bomo ustekleničevali vino tudi po naročilu drugih strank. Tu bomo imeli vse potrebno za gostinsko dejavnost: na debelo bomo prodajali raznovrstno blago za trgovine, gostilne ipd. Za zasebnike pa bomo prodajali vse vrste pijač.

Ali bi nam malo podrobneje opisal vašo ponudbo?

Gajina tenisača poražena v 3. kolu

V 3. kolu tenisačema Športnega združenja Gaja s Padrič, bratoma Alešu in Borutu Plesničarju, ni uspelo, da bi na turnirju v organizaciji TC Triestina osvojila deželni naslov v kategoriji under 16. V prvih dveh kolutih sta zelo dobro igrala, v tretjem pa sta imela smolo. Tekmovanje je tudi potekalo v izredno slabih vremenskih razmerah, vendar sodnik kljub temu ni prekinil igre. Borut se je tako iz zdravstvenih razlogov umaknil, Aleš pa je izgubil z igralcem iz Lombardije.

Predvsem bomo prodajali naše domače vino »Parovel« in peneče vino. Imamo nato ustekleničeno vino iz vse Italije, istrsko malvazijo, raznovrstne pijače, mineralno vodo. V zvezi s pivom imamo ekskluzivo za slovensko Laško pivo za vso Italijo. Prodajamo tudi ustekleničeno olje, ki ga sami pridelujemo.

Po katerem proizvodu je največje povpraševanje?

V zadnji številki našega lista smo objavili intervju z Egonom Süssingerjem, vodjo slovenske reprezentance, ki se je udeležila evropskega prvenstva v bezbolu. Tekmovanje je potekalo 18. julija na Proseku. Ker prejšnji teden ni bilo prostora za sliko, jo objavljamo sedaj, saj gre za prvo uradno sliko slovenske mladinske reprezentance v bezbolu. Fotografijo je posnel Darko Bradassi, ki je tudi napisal članek.

Splošna kriza je nekoliko prizadela tudi živilski sektor. Povpraševanje po vinu se stalno manjša, dobro pa se prodaja mineralno vodo in pivo. Naše domače vino prodajamo v glavnem domačim restavracijam pa tudi širom po Italiji, in sicer v Sieno, Milan, Turin ter nekaj v Nemčijo. Olje pa izvažamo v Avstrijo.

Kakšni so vaši načrti za bodočnost?

V tem trenutku je težko napovedovati, kaj bo v prihodnosti, saj je gospodarska kriza nekoliko prizadela vse sektorje. Zato raje mislim na sedanjost in bolj malo načrtujem. Vendar bi želeli uresničiti zamisel o lastni torkli.

(Dar)

Ssk o pravilniku tržaške občine

Tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je v tiskovnem poročilu najostreje obsodilo dejstvo, da je tržaški občinski svet odobril nov pravilnik za krajevne sosteve brez člena, ki bi zagotavljal pravico do rabe slovenskega jezika, kot je bilo doslej v veljavi. V sklep o odobritvi novega pravilnika je sicer bilo vključeno določilo, ki začasno dovoljuje rabo slovensčine v krajevnih sosvetih v pričakovanju zaščitnega zakona naše manjšine. Ssk ocenjuje, da to vendarle predstavlja dosežek, istočasno pa je izključitev določila o rabi slovensčine iz samega pravilnika hud korak nazaj. Neobhodno je torej potrebna odobritev toliko pričakovanih zaščitnih norm, ki bi zagotovile slovenski manjšini nemoten razvoj. Zaključuje stranka v svojem tiskovnem poročilu.

* * *

Sindikata slovenske šole iz Trsta obvešča, da je v teku vpisovanje v poletni tečaj slovenskega jezika, ki bo od 16. do 22. avgusta. Rok za vpis zapade 3. avgusta, tečaj pa je namenjen dijakom prvih in drugih razredov višjih in rednjih šol. Organizira ga jezikovna šola Babylon iz Celja, kjer bo tečaj tudi potekal. Vse dodatne informacije dobite na SSS na telefonski številki 040/370301 ali pa osebno na Ulici Carducci 8 vsak torek in četrtek od 9.30 do 11.30.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, številka 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

ru, s predolgim odlašanjem vojaškega posega in vojaške grožnje Srbom, res prave vojaške grožnje Srbom, ne samo mešanja zraku visoko na nebu z nepotrebnimi letali! Pisec ugotavlja, da je Zahod dopustil poboj nedolžnih ljudi v Bosni in bo zato seveda nekoč odgovarjal, zanimiva so mnenja različnih strokovnjakov: »Bosna je ameriški polom!«, »Priznanje Bosne ni bilo opremljeno z grožnjo, da bodo v primeru njene dezintegracije nastopile velike sankcije.«, »Največja napaka Zahoda je bila, da ni razumel različnih značajskih potez jugoslovenskih nacionalizmov.«, »Mislim, da bi vsaj Bosancem morali dati orožje, ali pa vsaj bombardirati Srbe, ali pa oboje.« Seveda je to samo nekaj iztrganih stavkov, v članku pa sem zasledil neko novost: ameriška revija trdi v svoji analizi dogodkov, da vojne v Jugoslaviji ni sprožila osamosvojitve Slovenije in Hrvaške, ampak pretirani nacionalizem in velikosrbstvo Srbov, obenem pa je tu še novost, ki bo Hrvat v prihodnosti na mednarodnem političnem prizorišču gotovo še zelo drago stala: Tudi dana namreč ameriška revija Time stavi že ob bok Miloševiću, katerega imenujejo kar »The butcher of Balkans« — balkanski klavec. V podrobnejši analizi mu očitajo predvsem dobesedno svinjsko početje s srbsko manjšino na hrvaških tleh takoj potem, ko je postal hrvaški predsednik, torej povod za srbski napad, danes pa ga že enačijo z »balkanskim klavcem«, ker počne isto etnično čiščenje Bos-

ne in Hercegovine, kot ga počno že dolgo kot prvi in glavni krivci za vojno v Jugoslaviji — Srbi.

Time zelo dobro opiše potek dogodkov in nanaša precej lekcij, ki se jih lahko Zahod nauči, prejel jih je, sedaj se jih mora še naučiti, iz Bosne. Predvsem se jasno vidi, da Slovenijo ne uvrščajo (več) v isti koš kot Hrvate, katere postavljajo sedaj že ob ramo srbskim napadalcem v Bosni, kar se do sedaj ni dogajalo! Če se seveda krvoločne srbske ubijalce sploh še sme samo tako imenovati. Vse bolj je namreč jasno, da bo za grehe v Bosni imel srbski narod še velike psihološke travme, da o mednarodnih problemih niti ne govorimo, pa čeprav je tudi ameriški reviji Time jasno, da bodo Srbi v vojni v Bosni edini zmagovalci, če se seveda lahko zmagovalce imenuje tiste, ki več pobijejo in več pokradejo in uničijo. Skorajda bi lahko rekli, da Time sedaj uči Zahodnjake lekcije demokracije, ki ni samo lažni humanizem, ampak predvsem humanistično dejanje in pokončna drža. Kot je v članku zapisano. »Demokracija namreč nekaj stane!«

Če pogledam nazaj in skušam presoditi zadržanje ameriške revije Time, do t.i. jugoslovenskega problema, potem vidim nekako tri faze: prva je bila v tem, da se je ob začetni krizi skušalo biti čim bolj nevtraln, pozneje se je skušalo razlagati, zakaj je do vojne prišlo, kot tretja faza pa je sedanje stanje, ko so odločno na strani zatiranih Bosancev, se pravi predvsem protisrbsko in sedaj tudi pro-

tihirvaško nastrojeno. Za razliko od italijanskih časnikarskih mečkačev, pri reviji Time jasno in glasno povedo, kdo je za vojno kriv in tudi to se ve, kdo je napadalec, ne grejo se skrivalnic in tudi ne trdijo neumnosti, kakršne so se spet zadnje čase pojavile v italijanskem časopisju, češ da sta za vojno v Jugoslaviji kriva predvsem Vatikan in Nemčija, ker sta pač prva priznala Slovenijo in Hrvaško. V primerjavi s Timeovimi časnikarji in njihovimi »opinion makerji« so razni italijanski Frescobaldiji in podobni, ki še vedno blejajo v italijanski svet javnih občil svojo o državljanjski vojni na tleh bivše Jugoslavije, pravi umski revčki, da ne rečemo časnikarski prvošolčki — omejenčki, ali pa še slabše: ljudje, ki pristransko nalašč slabo poročajo.

Vse pa se je začelo takrat, ko je pred časom v reviji Time objavil svoj znameniti esej o srbski ideji, da so kot narod žrtev celega sveta, sedaj že manji in prepričanju, da se je ves svet zarotil proti njim, dobri in zelo poznani ameriški odlični »opinion maker« in esejist Morrow. Na krut, neposreden in zelo pragmatičen način je prikazal svetu srbsko samoprevaro, ko svoje grehe in zločine v Bosni in na Hrvaškem opravičuje s tem, da Srbi trdijo in se samoprepričujejo, da je ves svet proti njim, in da se zato samo branijo in ne napadajo. Od takrat naprej so začeli pri reviji Time drugače gledati na Balkan, na žalost pa ne vsi Zahodni politiki in tudi italijanski časnikarji ne, vsaj velika večina ne.